

Erdődy Edit: A lélek színpadán

Erdődy Edit irodalomtörténész és kritikus majd négy évtizeden keresztül volt az MTA Irodalomtudományi Intézet munkatársa. Kutatómunkája mellett két monográfiát (Mándy Iván, Kertész Imre), valamint igen sok tanulmányt és kritikát publikált. Ezek az írások a mai olvasó érdeklődésére is számot tarthatnak, ugyanúgy, mint eddig nem publikált Szabó Magda-monográfiája is. A kötet lehetőséget kíván nyújtani arra, hogy Erdődy munkái újra bekapcsolódhassanak az irodalomtudományi és kritikai életben zajló diskurzusokba.

A kötet három nagy egységre tagolódik; az első, tizenhat írást tartalmazó rész a „Művek” címet kapta. Műbírálókról, kritikákról van szó, bár az irodalomtörténész jóformán mindenütt érezteti jelenlétét, vagyis a műveket mindig nagyobb távlatban is elhelyezi. Észrevehetjük ezekből az írásokból, hogy milyen széles körű tájékozottsággal rendelkezett Erdődy Edit a kortárs magyar próza területén, és milyen csalhatatlan ízléssel emeli ki a jelentős alkotókat.

A Szabó Magdáról írt pályakép, amely 1974-ben készült, különböző okok (főleg az író nő ellenállása) miatt nem jelenhetett meg a maga idejében, noha finom megfigyelésekben gazdag, igen alapos értekezésről van szó. A „Szerzők” című második egység élére ennek a nem publikált könyvnek három fejezete került. A kiválasztott fejezetekből az olvasó következtethet a kismonográfia koncepciójára, valamint megismerkedhet egy olyan tanulmánnyal, amely máig hézagpótló: a *költő* Szabó Magdáról szóló elemzéssel. A „Realista hagyomány és belső monológ” azt a történeti-poétikai módszert mutatja be, amellyel Erdődy az író nő regényeihez közelít. „A regényíró kiteljesedése; a *Freskó* és *Az őz*” tévedhetetlen pontossággal jelöli ki az életmű csúcsteljesítményeit – legalábbis a hetvenes évek elejéig, amikor a monográfia íródott. Ebben a tematikus egységben találjuk a Márai Sándorról és Nádas Péterről szóló írásokat is.

A könyv harmadik, „Színdarabok” című része azt a sokrétű kapcsolatot kívánja bemutatni, amely Erdődy Editet a színházhoz fűzte. Egyszerre érdekelte őt az élő színházi produkció, a színpadon történő (lényegét tekintve megismételhetetlen) csoda, valamint mindaz, ami a színművekből az irodalomtörténet kompetenciájába tartozik. Ezen a területen is foglalkoztatták a „határátlépések”, például az eredetileg nem színpadra szánt művek sikerének esélye és megvalósulása a másik közegben (Esterházy: *Fuharosok*); vagy az olyan írók színházi működése, akiket elsősorban nem drámaszerzőként ismerünk (*Móricz Zsigmond és a színpad*). Értékelné tudta az irodalomtörténeti szempontból vitatott értékű színi produkciókat is (mint például Balázs Béla misztériumjátékait). Hajdani francia szakos bölcsészként és irodalomtörténészként egyaránt szívesen fordult a francia színházi élet felé tanulságokért. Kiváltképpen az érdekelte, ami minden jelentős színháztörténeti örökséggel rendelkező nemzet esetében folyamatosan felvetődő kérdés: hogyan lehet színre vinni a klasszikusokat úgy, hogy a néző ne azt a történelmi távolságot érzékelje elsősorban, amely az adott színműtől elválasztja? A kötetet záró írásban végül ismét az irodalomtörténész kap szót: azt vizsgálja, hogy a 19. és a 20. századi magyar drámákban milyen jellegzetes budapesti helyszínek tűntek fel. Erdődy egyik utolsó kutatási témája ugyanis a magyar polgári dráma kialakulásának története volt – ennek irányait kijelölte, de a munkát már nem végezhette el.

A kötet Erdődy Edit írásainak bibliográfiája zárja.